

LUX

3 FILMS
24 TALEN
28 LANDEN

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(AS I OPEN MY EYES)**

Leyla Bouzid

Frankrijk, Tunesië, België, Verenigde Arabische
Emiraten

LUX
FILM PRIZE
HET EUROPEES PARLEMENT
ZET ZICH IN VOOR CULTUUR

ye10
ars

Europees Parlement

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

As I open my eyes

EEN FILM VAN LEYLA BOUZID

Tunis, zomer van 2010, enkele maanden voor de revolutie. De achttienjarige Farah heeft net haar diploma behaald en haar familie ziet haar al in een doktersjas... maar zelf denkt ze daar anders over.

Ze zingt in een geëngageerde rockband. Het zijn tijden van hevige emoties, drinkgelagen en de ontdekking van de liefde in het nachtleven van haar stad, tegen de wil van haar moeder Hayet, die Tunesië en de verboden van het land maar al te goed kent.

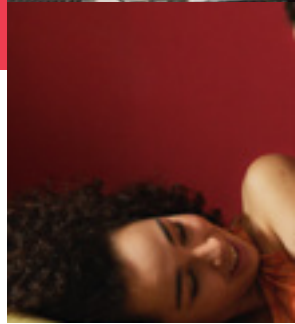
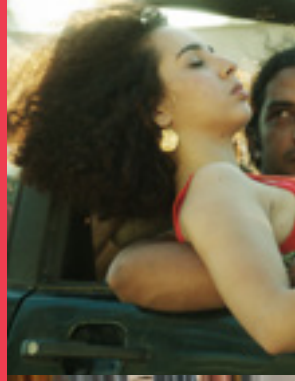
Wanneer de band besluit te gaan optreden in de kroegen van de hoofdstad, waar Farah zich vol overgave laat meeslepen door haar honger naar vrijheid en de roes van het leven, beginnen zich donkere wolken samen te pakken aan de hemel. Hayet krijgt al snel lucht van het losbandige gedrag van haar dochter op plaatsen die voorbehouden zijn aan mannen en probeert haar tot rede te brengen. Tevergeefs. Half uit rebellie, half uit onwetendheid over de gevaren die ze loopt in het autoritaire Tunesië van die dagen blijft Farah halsstarrig de subversieve woorden van Borhène, haar vriend en leider van de band, verkondigen aan wie het horen wil, woorden die de hoop van een hele jonge generatie vertolken.

INVALSHOEKEN

Het is veelbetekend dat Leyla Bouzid haar film zich laat afspelen in de laatste maanden voor het uitbreken van de Tunesische revolutie, die het startschot zou geven voor de Arabische Lente, een brede multinationale bevrijdingsbeweging die onder meer te verklaren is vanuit een protest tegen de heersende autoritaire regimes, diepgewortelde sociale ongelijkheid, een zware economische crisis en daarbovenop een torenhoge werkloosheid onder jongeren. In Tunesië roert het gevoel van onderdrukking en onrechtvaardigheid ten aanzien van jongeren de gemoederen des te meer omdat 42 % van de bevolking minder dan 25 jaar oud is, over een vrij hoog opleidingsniveau beschikt en duidelijk gehecht is aan niet-confessionele waarden. Terwijl in tal van Arabische landen waar de revolutie haar doortocht maakte nadien de islamisten blijvend aan de macht kwamen, met de welbekende gevolgen, slaagt Tunesië erin een echte democratische transitie tot stand te brengen. Ondanks aanvankelijke electorale successen worden de islamisten uiteindelijk van de macht verdreven en in januari 2014 krijgt het land een nieuwe grondwet.

Vijf jaar later kijkt Leyla Bouzid terug op het prille begin van de Tunesische revolutie door de hoofdpersonages gestalte te geven op basis van de factoren die de inzet vormden van het protest: jonge stedelingen uit een vrij bemiddeld milieu, geschoold en in de ban van een vurig verlangen naar vrijheid (Farah en haar vrienden), een klimaat van onderdrukking en toezicht eigen aan een politiestaat (de arrestatie van Borhène en nadien ook van Farah), een corrupt ambtenarenapparaat (wanneer Farah verdwijnt, betaalt Hayet de politieagent om onmiddellijk een onderzoek te openen), het drukkende gewicht van de traditionele samenleving en haar machowaarden (de manier waarop mannen naar Hayet kijken, vooral wanneer ze Borhène na de verdwijning van haar dochter 's avonds gaat opzoeken in een kroeg)...

De film is gemaakt in een context van terroristische aanslagen in de nasleep van de Arabische Lente, waardoor *À peine j'ouvre les yeux*, zonder het hier expliciet over te hebben, aanzet tot nadenken over de onverwachte gevolgen van een revolutie die uiteindelijk de weg heeft vrijgemaakt voor een conservatief islamisme dat in de Tunesische samenleving van 2010 lange tijd geïsoleerd was. De film van Leyla Bouzid geeft niet alleen de hoop van een generatie weer, maar draagt in de diepere lagen ook de sporen, niet expliciet maar daarom niet minder krachtig, van illusies die in rook zijn opgegaan en van de angstgevoelens die momenteel heersen. In die zin kunnen we de film opvatten als een discrete uitnodiging tot politieke bewustwording en een bepaalde

vorm van intellectuele mobilisatie, en moet hij worden aangegrepen als stof tot nadenken over cruciale vragen, zoals het belang van het verdedigen van de vrijheden en waarden die aan de basis liggen van democratische samenlevingen.

FARAH EN HAYET: DE RELATIE TUSSEN MOEDER EN DOCHTER STAAT CENTRAAL IN DE FILM

Meer nog dan een erg aangrijpende beschrijving van de relatie tussen moeder en dochter biedt de film van Leyla Bouzid een manier om aan de hand van het portret van beide vrouwen na te gaan hoe frustraties worden overgebracht van de ene generatie op de andere, en vooral hoe moeilijk het is om als inwoner van een politiestaat aanspraak te maken op welke vorm van verandering dan ook. Net als Farah heeft Hayet zich in het verleden verzet, maar anders dan haar dochter weet ze dat pogingen om tegen de gevestigde orde aan te schoppen een erg hoge prijs kennen in een land als het Tunesië van Ben Ali. Uit haar levensloop, die haar in de loop der jaren tot een moderne zij het berustende vrouw heeft gemaakt, blijkt duidelijk de impasse waarin elke subversieve handeling onvermijdelijk uitmondt in een dergelijke repressieve context. De film lijkt te suggereren dat het lot van Farah, die hier de levensdrang van de jeugd op zoek naar vrijheid incarneert, al is bezegeld aan de hand van de levensloop van haar moeder.

Cinematografisch gezien krijgen alle spanningen tussen beide vrouwen die te wijten zijn aan het onderdrukkende klimaat waaronder de hele samenleving gebukt gaat een bijzondere intensiteit door het inlassen van emotioneel erg geladen pauzes. Door momenten met een grote dramatische intensiteit op deze manier in de verf te zetten, wordt de aandacht in feite gevestigd op de verscheurdheid van de moeder, die heen en weer wordt geslingerd tussen de liefde voor haar dochter, haar streven om haar te beschermen en de trouw aan haar eigen jeugdidealën.

INTERVIEW MET LEYLA BOUZID (FRAGMENTEN UIT DE PERSMAP)

U heeft het over de angst voor de politiestaat, maar daarnaast heeft Tunesië ook te kampen met een terroristische dreiging. Toch is religie totaal afwezig in deze film.

Het gaat hier over jongeren die bruisen, die druk bezig zijn, die hun muziek willen maken, willen optreden, hun ding willen doen. Religie neemt in hun leven geen centrale plaats in. Het zijn net die energieke en creatieve jongeren die ik in de film wilde neerzetten. Jongeren die elke dag moeten vechten om te kunnen zijn wie ze zijn en over wie we zelden iets horen. De enigen die aan het woord komen in de media zijn zij die hun toevlucht nemen tot extremisme en geweld. Mij lijkt het belangrijk te zeggen dat er ook andere jongeren zijn die worden meegesleept door het leven, hen een stem te geven via Farah, te tonen dat deze jongeren genuileerd worden door terreur die voortvloeit uit het systeem. Er zijn nog andere vormen van terreur dan terrorisme. Farah probeert een bestaan te vinden als individu, ze probeert gehoord te worden.

Het is duidelijk wat wordt bedoeld met „het Tunesische volk”, met „wij”, de natie... Maar welke plaats krijgt het „ik”? Wat is de prijs om in Tunesië een leven als vrij individu te leiden? Hebt u die prijs moeten betalen?

De film draait rond de vraag hoe je in Tunesië afstand kunt doen van je familie, van de samenleving en van het systeem. Hij gaat over de energie die daarvoor nodig is, de weerstand die hierdoor wordt opgeroepen en het geweld dat dit kan veroorzaken. We treden in de voetsporen van Farah, die een verlangen voelt om te bestaan, zij drinkt het leven met volle teugen, ondanks alles, en daarvoor wordt ze gestraft, men legt haar het zwijgen op.

Volgens mij betaalt iedereen in Tunesië een prijs, of je nu artiest bent of niet. Dit staat je vroeg of laat te wachten, in intieme kring, in de familie, in de samenleving, op school. In de Tunesische samenleving doe je ofwel water bij de wijn, ofwel stuit je op tal van hindernissen.

Het verhaal van de film is niet autobiografisch, maar bevat wel een aantal situaties die ik zelf heb meegemaakt: zoals de ontdekking dat een goede vriend, die naar dezelfde filmclub ging als ik, voor de politie werkte als verklikker. Hij was daar aanwezig om ons in de gaten te houden, om te infiltreren in de club. Dat was een enorme schok. Op dat moment beseftte ik hoezeer we ingesloten waren en dat je niets of niemand kon vertrouwen.

U filmt in de achterbuurten van Tunis, met name het nachtleven van de stad, de kroegen, de treinen, erg mannelijke plaatsen, en u betreedt deze plaatsen met de blik van een vrouw... Vervolgens trekt u naar het diepere binnenland, met name de mijnstreek, met decors van stof die een breuk vormen met de dynamische stedelijke omgeving.

Er is een grens die beide werelden van elkaar scheidt en ik voel dat er een behoefte is deze scheidsmuren te verbrijzelen en dat dit ook mogelijk is.

Concreet was de scène waarin Hayet de kroeg binnengaat het meest delicate moment tijdens het draaien. De figuranten waren echte klanten van een beruchte kroeg. Iedere keer als we een take opnieuw wilden doen, moest de actrice opnieuw de kroeg binnenkomen, en iedere keer was dit een beproeving. Ondanks dat zij figuranten waren, volgden de mannen haar met een indringende blik, bijna obscene, zonder dat dit hen gevraagd was. Alle aanwezige vrouwen van de ploeg voelden trouwens welke druk uitging van die blik.

Ik vond het belangrijk te filmen op Tunesische plaatsen, met de sfeer die er in werkelijkheid heerst, met echte mensen die er werken of rondlopen, een trouwe weergave van de realiteit. De trein naar de buitenwijken, de kroegen, het busstation zijn gefilmd als voor een documentaire.

Het ging erom de fictie van de film te injecteren in deze drukke plaatsen in de stad waar het krioelt van mensen... Tot aan de stoffige fosfaatmijnen, centrum van het verzet onder Ben Ali... De arbeiders speelden zichzelf.

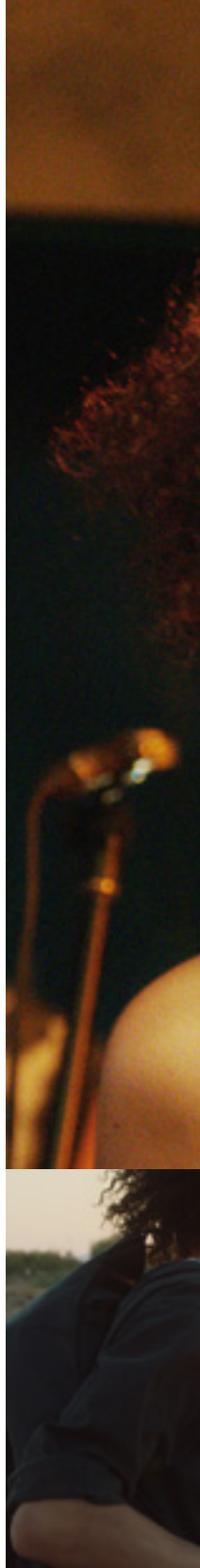
Die scène vormt een breuk in de film en voert ons een stap terug in de geschiedenis, alsof we uitzoomen om een beeld van het land te krijgen. Het herinnert ons eraan dat de woorden uit de liedjes een lange weg hebben afgelegd, dat het gevoel van onderdrukking diep zit, weggekropen onder verschillende sociale lagen. Het is een eerbetoon aan deze arbeiders (die vandaag nog steeds overhoop liggen met de machthebbers) om in herinnering te brengen dat het in de eerste plaats hun verzet was dat ervoor heeft gezorgd dat het land klaar was om in opstand te komen. Dit alles is begonnen in 2008, lang voor de beroemde daad van Bouazizi.

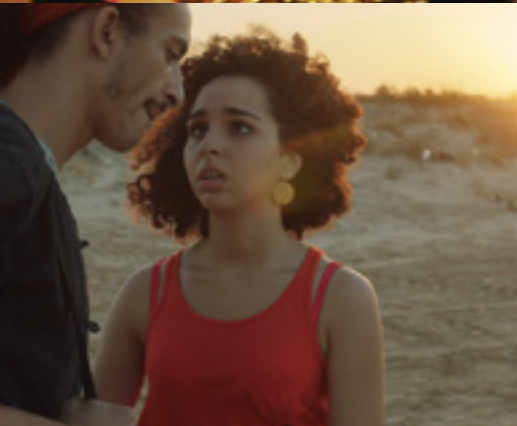
De muziek in de film geeft een vorm van verzet weer. De maker is de Irakees Khyam Allami.

Muziek en dans zijn uitlaatkleppen die altijd hebben bestaan in de Tunesische volkscultuur. De „mezoued“, traditionele muziek, dansen, trouwfeesten vormen echte spektakels van een grote intensiteit waarop mensen zich kunnen uitleven. Tegenwoordig is er ook een opkomende scene van Tunesische rappers uit de arme wijken. Voor sommigen van hen is het een echt toevluchtsoord en een sterke vorm van verzet waarmee ze een groot aantal mensen willen bereiken. De staat is zichtbaar bang van deze protesterende rappers, want ze worden bestreden en gearresteerd voor wat ze uitschreeuwen in hun nummers.

De muziek vormde een grote uitdaging voor deze film. Niet alleen de zoektocht naar een actrice die kan zingen, maar ook het samenstellen van een band, het componeren van de muziek, het schrijven van de liedjes. Soms dacht ik dat het onmogelijk zou zijn. Ik heb enorm veel muzikanten ontmoet, maar we slaagden er nooit in het te doen klikken.

En toen, op een dag, was ik toevallig op een concert in Parijs en ontdekte ik een band die me compleet in vervoering bracht met zijn muziek: „Alif Ensemble“. Een van de vijf muzikanten uit verschillende Arabische landen was Khyam... Hij heeft liedjes geschreven voor de stem van Baya. Hij heeft de acteurs weken aan een stuk doen repeteren voor we met de opnames begonnen. Dat heeft een band gesmeed. We waren allemaal weg van de muziek.

STOF TOT NADENKEN

Wat valt er te zeggen over de plaats en de functie van kunst in de samenleving?

les grignoux

TIEN JAAR EUROPESE FILM VOOR EUROPEANEN

Het Europees Parlement heeft de eer u de drie films voor te stellen die meedingen naar de LUX-filmprijs 2016:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*As I open my eyes*), een film van Leyla Bouzid
Frankrijk, Tunesië, België, Verenigde Arabische Emiraten

MA VIE DE COURGETTE (*Mijn naam is Courgette*), een film van Claude Barras
Zwitserland, Frankrijk

TONI ERDMANN, een film van Maren Ade
Duitsland, Oostenrijk, Roemenië

Deze veelzijdige films, die het resultaat zijn van de grote toewijding en creativiteit van getalenteerde jonge regisseurs, zullen tijdens de vijfde editie van de LUX-filmdagen worden vertoond.

LUX-FILMPRIJS

Cultuur is van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van onze samenleving.

Vanuit deze gedachte heeft het Europees Parlement in 2007 de LUX-filmprijs ingevoerd, met het doel om de distributie van Europese films over heel Europa te vergroten en een Europees debat op gang te brengen over belangrijke maatschappelijke kwesties.

De LUX-filmprijs is een uitzonderlijk initiatief. Terwijl de meeste Europese coproducties slechts in het land van oorsprong te zien zijn en zelden elders worden gedistribueerd, zelfs niet binnen de EU, biedt de LUX-filmprijs drie Europese films de zeldzame kans om in de 24 officiële EU-talen te worden ondertiteld.

De winnaar van de LUX-filmprijs wordt op woensdag 23 november 2016 gekozen door de leden van het Europees Parlement.

LUX-FILMDAGEN

Uit de LUX-filmprijs zijn ook de LUX-filmdagen voortgekomen. Sinds 2012 worden de drie films die meedingen naar de LUX-filmprijs aan een breder Europees publiek gepresenteerd tijdens de LUX-filmdagen.

Via de LUX-filmdagen nodigen we u uit voor een onuitwisbare culturele ervaring die boven grenzen uit stijgt. Van oktober tot en met december 2016 kunt u samen met film liefhebbers uit heel Europa *À peine j'ouvre les yeux*, *Ma vie de Courgette* en *Toni Erdmann* bekijken in een van de 24 officiële talen van de Europese Unie. Vergeet niet te stemmen voor uw favoriete film via onze website luxprize.eu of onze Facebookpagina!

PUBLIEKSVERMELDING

In het kader van de LUX-filmprijs kiest het publiek zijn favoriete film: de publieksvermelding. Breng uw stem uit voor *À peine j'ouvre les yeux*, *Ma vie de Courgette* en *Toni Erdmann*! Misschien wordt u wel geselecteerd om in juli 2017 — op uitnodiging van het Europees Parlement — het internationale filmfestival Karlovy Vary bij te wonen en bekend te maken welke film de publieksvermelding heeft gewonnen.

KIJK,
DISCUSSIEER
& STEM

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REGISSEUR: Leyla Bouzid

SCENARIO: Leyla Bouzid, Marie-Sophie Chambon

CAST: Baya Medhaffer, Ghalia Benali, Montassar Ayari, Lassaad Jamoussi, Aymen Omrani

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY: Sébastien Goepfert

MUZIEK: Khyam Allami

PRODUCENTEN: Sandra da Fonseca, Imed Marzouk

PRODUCTIE: Blue Monday Productions, Propaganda Production

COPRODUCTIE: Hélicotronic

JAAR: 2015

SPEELDUUR: 102'

GENRE: Fictie

LAND: Frankrijk, Tunesië, België, Verenigde Arabische Emiraten

OORSPRONKELIJKE VERSIE: Arabisch

DISTRIBUTEUR: Mooov (België, Nederland)

